

"95 illik ömrün salnaməsi" kitabında Nəriman Həsənzadə fenomeni

95 İLLİK ÖMRÜN SALNAMƏSİ

Gülxani Pənahnın tərtib etdiyi "95 illik ömrün salnaməsi" adlı məqalələr toplusu bu böyük sənətkarın həyat və yaradıcılığını kompleks şəkildə təqdim edən mühüm elmi-mədəni hadisədir. Kitab yalnız yubiley xarakterli nəşr deyil; o, Nəriman Həsənzadənin poetik dünyasını, ictimai mövqeyini və şəxsiyyət kimi mənəvi portretini müxtəlif baxış bucaqlarından işıqlandıran çoxsəsli, polifonik bir salnamədir.

"95 illik ömrün salnaməsi"nin yaranması Azərbaycan ədəbi-mədəni mühitinin daxili ehtiyaclarından irəli gəlir. Uzun müddət ədəbiyyatşünaslıqda Nəriman Həsənzadənin yaradıcılığı haqqında ayrı-ayrı məqalələr, rensenziyalar və portret yazıları mövcud olsa da, onun irsini sistemli şəkildə əhatə edən, müxtəlif elmi və publisistik baxışları bir araya gətirən fundamental topluya ciddi ehtiyac duyulurdu.

Bu kitab həmin boşluğu doldurmaq məqsədi daşıyır. Gülxani Pənah tərtibatçı kimi yalnız materialları bir araya gətirməklə kifayətlənmir, onları ümumi konseptual xətt üzrə sistemləşdirir.

Kitabda yer alan məqalələri bioqrafik və portret yazıları, poeziyanın ideya-estetik təhlili, tarix, yaddaş və milli kimlik mövzuları, dramaturgiya və publisistika ilə bağlı məqalələr, xatirələr və şəxsi müşahidələr kimi istiqamətlərdə qruplaşdırmaq olar. Bu cür qruplaşdırma kitabın həm elmi, həm də bədii-estetik bütövlüyünü təmin edir.

"95 illik ömrün salnaməsi"nin mühüm cəhətlərindən biri janr və metodoloji müxtəlifliyidir.

Xatirə janrında yazılmış məqalələr sənətkarın insan kimi obrazını yaradır. Bu janr polifoniyası Nəriman Həsənzadənin şəxsiyyətini yalnız "mətn müəllifi" kimi deyil, canlı, sosial mühitlə əlaqədə olan ziyalı kimi təqdim edir.

Kitabda Nəriman Həsənzadənin həyat və yaradıcılığı ilə bağlı məqalələrdə Nəriman Həsənzadə poeziyasının ideya-estetik sistemi geniş şəkildə təhlil edilir. Onun poeziyasında Vətən və milli yaddaş, İnsan və zaman dialektikası, Əxlaqi məsuliyyət və vicdani problem, Sevgi və mənəvi bütövlük kimi məsələlər önə çəkilir.

Nəriman Həsənzadənin publisistik fəaliyyəti onun ictimai mövqeyinin bədii ifadəsidir. Kitabda publisistikası ideoloji deyil, mənəvi məsuliyyət baxımından qiymətləndirilir. Publisistika burada poeziyanın davamı kimi çıxış edir. Müəlliflər qeyd edirlər ki, Həsənzadənin publisistikası emosional pafosdan daha çox, etik prinsiplillığa əsaslanır.

"95 illik ömrün salnaməsi" Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığı üçün çoxşaxəli əhəmiyyətə malikdir. Bu kitab monoqrafik tədqiqatlar üçün baza yaradır; milli ədəbi yaddaşın qorunmasına xidmət edir, şəxsiyyətə həsr olunmuş toplular üçün nümunə rolunu oynayır.